

COVID-19'a Akademik İlgi

Academic Interest in COVID-19

Berk Geroğlu¹

Öz

COVID-19, ilk kez Çin'in Wuhan kentinde 2019 yılı Aralık sonlarında ortaya çıkan, ateş, öksürük, nefes darlığı gibi belirtilere neden olan hastalıktır. COVID-19 vaka sayılarının tüm dünyada hızla artmaya devam etmesi ile birlikte, COVID-19 ile ilgili bilimsel yayın sayısı da gün geçtikçe artmıştır. Bu çalışmada COVID-19'a olan akademik ilgi, "Pubmed" araştırma motorunda çeşitli anahtar kelimeler ile yapılan literatür taraması ve aynı arama motorunda COVID-19 hakkında son yayımlanan 100 makalenin incelenmesi ve konulara ayrılarak sınıflandırılması yöntemleri ile araştırılmıştır. COVID-19'la ilgili özellikle belirli konulardaki akademik ilginin yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Koronavirüs, Akademik.

Abstract

COVID-19 is a disease that first appeared in Wuhan, China in late December 2019, causing symptoms such as fever, cough, and shortness of breath. As the number of COVID-19 cases continue to increase rapidly all over the world, the number of scientific publications on COVID-19 has increased day by day. In this study, the academic interest in COVID-19 was investigated by the methods of the literature search made with various keywords in the "Pubmed" search engine and review and classification of the last 100 articles on COVID-19 published in the same search engine. It has been observed that there is a high academic interest especially in certain subjects related to COVID-19.

Keywords: COVID-19, Coronavirus, Academic.

¹ Uzm.Dr., halk sağlığı doktora öğrencisi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, berkgeroglu@hotmail.com

Giriş

COVID-19, ilk kez Çin'in Wuhan kentinde 2019 yılı Aralık sonlarında ortaya çıkan, ateş, öksürük, nefes darlığı gibi belirtilere neden olan hastalıktır. COVID-19'a neden olan virüsün adı SARS-CoV-2'dir. Türkiye'deki ilk vakanın 10 Mart 2020'de görülmesinden bir gün sonra, Dünya Sağlık Örgütü COVID-19'u 11 Mart 2020'de pandemi olarak ilan etmiştir. COVID-19 vaka sayılarının tüm dünyada hızla artmaya devam etmesi ile birlikte, COVID-19 ile ilgili bilimsel yayın sayısı da gün geçtikçe artmıştır. Bu çalışmada COVID-19'a olan akademik ilgi, "Pubmed" araştırma motorunda çeşitli anahtar kelimeler ile yapılan literatür taraması ve aynı arama motorunda COVID-19 hakkında son yayımlanan 100 makalenin incelenmesi ve konulara ayrılarak sınıflandırılması yöntemleri ile araştırılmıştır.

Yöntem

08 Kasım 2020 tarihinde, çeşitli anahtar kelimeler seçilerek "Pubmed" dizininde literatür taranmıştır. Anahtar kelimeler olarak "COVID-19", "COVID-19 + halk sağlığı (public health)", "COVID-19 + epidemiyoloji (epidemiology)", "COVID-19 + semptom (symptom)", "COVID-19 + tanı (diagnose)", "COVID-19 + derleme (review)", "COVID-19 + bulaşma (transmission)", "COVID-19 + önlem (measure)", "COVID-19 + komplikasyon (complication)", "COVID-19 + pediatrik (pediatric)", "COVID-19 + yoğun bakım ünitesi (intensive care unit)", "COVID-19 + ruhsal (mental)", "COVID-19 + diyabet (diabetes)", "COVID-19 + birinci basamak (primary care)", "COVID-19 + tedavi (treatment)", "COVID-19 + hidroklorokin (hydroxychloroquine)", "COVID-19 + gebelik (pregnancy)", "COVID-19 + aşı (vaccine)" kullanılmıştır.

"Pubmed" dizininde "COVID-19" anahtar kelimesi kullanılarak yapılan arama sonrasında dizindeki filtreleme özelliği kullanılarak aramanın yapıldığı 08 Kasım 2020 tarihinden geriye doğru dizinde yayımlanan son 100 yayına ulaşılmıştır. Bu yöntemle belirlenen son yayımlanmış 100 yayının özet kısımları ve gerektiğinde tam metinleri bu çalışmanın yazarı tarafından tek tek incelenmiştir.

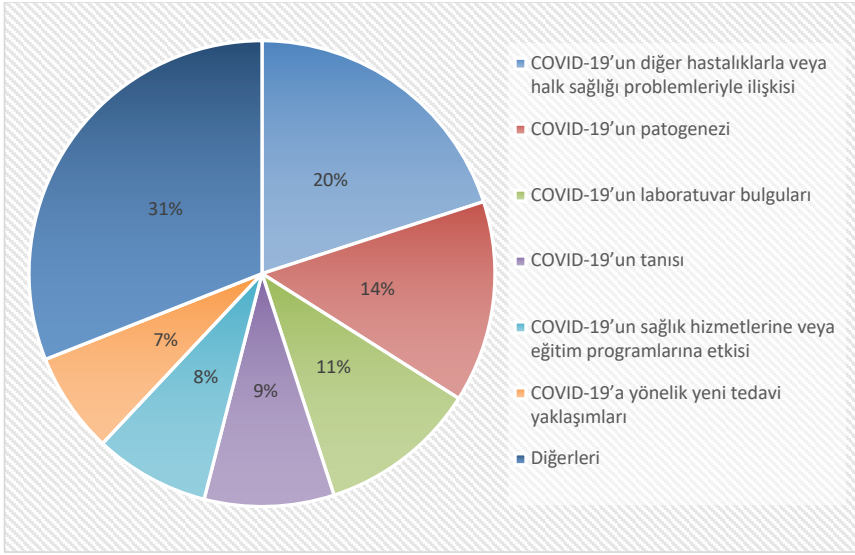
Bulgular

Taramalar sonucunda 71713 "COVID-19", 41233 "COVID-19 + halk sağlığı", 20500 "COVID-19 + epidemiyoloji", 19100 "COVID-19 + semptom", 16291 "COVID-19 + tanı", 11414 "COVID-19 + derleme", 9025 "COVID-19 + bulaşma", 8367 "COVID-19 + önlem", 8283 "COVID-19 + komplikasyon", 4751 "COVID-19 + pediatrik", 3799 "COVID-19 + yoğun bakım ünitesi", 3707 "COVID-19 + ruhsal", 2734 "COVID-19 + diyabet", 2378 "COVID-19 + birinci basamak", 1948 "COVID-19 + tedavi", 1704 "COVID-19 + hidroklorokin", 1366 "COVID-19 + gebelik", 736 "COVID-19 + aşı" makalelerine ulaşılmıştır.

Son yayımlanan 100 yayın incelendiğinde, yayınların ilk isimlerinin çalıştıkları ülkelere bakıldığında Amerika Birleşik Devletleri'nden 20, İtalya'dan 19, Birleşik Krallık'tan 10, Çin'den 6, Hindistan'dan 6, Portekiz'den 5, İspanya ve Almanya'dan 4'er, Fransa, Singapur, Kanada ve Kore'den 3'er, İran, Avusturalya ve Hollanda'dan 2'şer ve Finlandiya, Ürdün, Kosta Rika, Tayvan, Endonezya, Meksika, Malezya ve Vietnam'dan 1'er yayın olduğu görülmüştür.

Son yayımlanan 100 yayın konularına göre incelendiğinde ve bu konulara göre bir gruplama yapıldığında hakkında en fazla yayın yapılan konudan en az yayın yapılan konuya göre şu şekilde sıralanmaktadır: COVID-19'un diğer hastalıklarla veya halk sağlığı problemleriyle ilişkisi 20, COVID-19'un patogenezi 14, COVID-19'un laboratuvar bulguları 11, COVID-19'un tanısı 9, COVID-19'un sağlık hizmetlerine veya eğitim programlarına etkisi 8, COVID-19'a yönelik yeni tedavi yaklaşımları 7, COVID-19'un tedavisi 4, COVID-19'un epidemiyolojisi 4, COVID-19'u önleme yöntemleri 4, COVID-19 ve ruh sağlığı 3, COVID-19'un semptomları 2, COVID-19 geçiren hastalarda hastalık sonrası etkilerin araştırılması 2, COVID-19 ve teletıp uygulamaları 2, COVID-19 hastasının COVID-19 dışı sağlık problemlerine yaklaşım 2, COVID-19 aşısı 2, COVID-19 hasta yönetimi 1, COVID-19 ve kişisel koruyucu ekipmanların temini 1, pediatrik COVID-19 hastası 1, COVID-19 istatistikleri 1, COVID-19'un komplikasyonları 1 ve COVID-19'a multidisipliner yaklaşım 1 (Grafik 1).

Grafik 1. Konulara Göre Son Yayımlanan 100 Yayın

Tartışma

Anahtar kelime ile aramalara bakıldığında, 2019 Aralık'ta ilk kez ortaya çıkan "COVID-19"u içeren çok sayıda yayın olduğu görülmüştür. "COVID-19"a başka anahtar kelimeler eklenip yapılan aramalar daraltıldığında, COVID-19'a olan akademik ilginin daha çok hastalığın epidemiyolojisi, semptomları, tanısı, bulaşma yolları ve ona karşı alınacak önlemlerde yoğunlaştığı gözlenmiştir. Ayrıca COVID-19 hakkında 11414 derleme yapılmış olması yani COVID-19 hakkındaki yaklaşık her 7 yayının birinin derleme olması, bu yazı türüne olan akademik ilginin yüksek olduğunu göstermektedir. Bilim insanlarının, hakkında çok sayıda yayının yapılmakta olduğu ve çok hızlı güncellenmenin gerçekleştiği COVID-19 ile ilgili yayınları, derlemeler yaparak ortaya çıkan sentez bilgileri bilim dünyasıyla

paylaşmak istedikleri düşünülebilir. Beklendiği üzere COVID-19'un pediatrik yaş grubu ve gebeler için daha az tehdit oluşturduğu pratikte görüldüğünden "COVID-19"a ek olarak bu anahtar kelimeleri içeren yayınların toplam COVID-19 yayınlarının ancak küçük bir kısmını oluşturduğu saptanmıştır. COVID-19 hastalarının ufak bir kesiminin yoğun bakım ünitelerinde tedavilerinin devam ediyor olmasının "COVID-19"a ek olarak bu anahtar kelimeyi içeren yayınların toplam COVID-19 yayınlarının yaklaşık yüzde 5'i gibi az bir kısmını oluşturmasında etken olduğu düşünülebilir. "COVID-19"a ek olarak "tedavi" kelimelerini içeren yalnızca 1948 yayın olması şaşırtıcıdır. İlaç tedavisi seçenekleri içerisinde hakkında en çok yayın paylaşılmış ajan "hidroksiklorokin" olabilir. Özellikle kardiyak yan etkilerinin tartışma konusu olması dolayısıyla bu konuyu da kapsayan deneyimlerin ve bilgilerin paylaşılması olağandır. Muhtemelen COVID-19 aşısı ile ilgili çalışmaların hızla sürüyor olması ve henüz piyasaya deneme fazını da başarıyla geride bırakan bir aşının çıkmamış olması henüz bu alandaki deneyimlerin ve bilgilerin çok olmaması ile sonuçlanmıştır. Bu sebeple de COVID-19 yayınlarının sadece yaklaşık yüzde 1'inin "COVID-19"a ek olarak "aşı" kelimesini içerdiği görülmüştür. Bu konudaki yayınların gelecekte özellikle COVID-19 aşısı piyasaya çıktıktan sonra hızla artacağı düşünülmektedir.

Türkiye'den herhangi bir yayının yer almaması üzücüdür, ancak elbette ki unutulmamalıdır ki yapılan inceleme 08 Kasım 2020'de yapılmıştır ve "Pubmed" dizininde son yayımlanan 100 yayını kapsamaktadır. Son yayımlanan 100 yayının 14'ü çok ülkeden yazarların dahil olduğu çalışmalardır. Çin'in Wuhan kentinden tüm dünyaya yayılan COVID-19 ile ilgili farklı ülkeler genellikle farklı zamanlarda hastalık yoğunluğu ile karşılaşmış olsa da deneyimlerin birçoğunun benzer olması, ortak zeminde çalışmalar yapmaya olanak sağlanmış ve bu alandaki akademik ilgiyi artırmıştır.

COVID-19'un pandemi olarak ilan edilmesinden yaklaşık 8 ay sonra, hastalığın semptomları, tedavisi, hasta yönetimi ve kişisel koruyucu ekipmanlar konuları ile ilgili yeterince bilgi paylaşımı ve/veya yayın yapıldığı ve yeni çıkan yayınlardaki akademik ilginin daha çok COVID-19'un diğer hastalıklarla veya halk sağlığı problemleriyle ilişkisini irdelemeye yoğunlaştığı düşünülebilir (son çıkan 100 yayının 20'si). Ayrıca henüz hakkında bilinmeyen fazla olduğunun öngörüldüğü COVID-19'un patogenezi hakkında detaylı bilgi elde edebilmek için bu konuda son dönemde fazla sayıda araştırma ve neticesinde yayın yapılmıştır (son çıkan 100 yayının 14'ü). COVID-19'un laboratuvar bulguları hakkında genel bir görüş hakim olsa da, özellikle daha önce pek gündeme gelmemiş farklı laboratuvar bulguları üzerinde araştırmalar yapılmakta ve COVID-19 hastalarının prognozuna yönelik öngörülerde bulunabilmek ve kıyaslamalar yapabilmek için birtakım bulgular elde edilmeye çalışılmaktadır. Bu sebeple COVID-19'un laboratuvar bulguları hakkında da son dönemde çıkan yayın sayısı az değildir (son çıkan 100 yayının 11'i). COVID-19'lu hastalarının özellikle erken dönemde saptanmasının öneminin devam ettiği bugünlerde her ne kadar COVID-19'un tanısının konulması belirli standartlarda yapılsa da, hala bu konudaki çalışmalar devam etmektedir (son çıkan 100 yayının 9'u). COVID-19'la yaşamaya alışılmasının zorunlu hale geldiği ve ülkelerin "yeni normal" durumlarının tanımlandığı günümüzde, COVID-19'un sağlık hizmetlerine veya eğitim programlarına etkileri de azımsanmayacak düzeyde araştırılmaya başlanmıştır (son çıkan 100 yayının 8'i). COVID-19'a yönelik daha etkin tedavi yapılabilmesi ve sonucunda COVID-19'a bağlı mortalite ve morbiditenin azaltılması büyük önem taşıdığından COVID-19'a yönelik yeni

ve daha etkili tedavi yaklaşımları bulunmaya çalışılmaktadır. Dolayısıyla bu alanda da yayınlar mevcuttur (son çıkan 100 yayının 7'si).

Sonuç ve Öneriler

COVID-19 pandemisinin tüm hızıyla sürüyor olması, hatta maalesef bugünlerde salgının başından beri tüm dünyada görülen en yüksek günlük toplam vaka sayılarının görülüyor olması, COVID-19'a olan özellikle belirli konulardaki akademik ilginin yüksek olması ile sonuçlanmıştır ve hastalık ile ilgili gidişat öngörüldüğünde bu ilginin yakın gelecekte de yüksek olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- "Pubmed" dizini internet sitesi, <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>, erişim tarihi: 08.11.2020.
- T.C. Sağlık Bakanlığı, COVID-19 bilgilendirme sayfası, <https://covid19.saglik.gov.tr/>, erişim tarihi: 08.11.2020.